

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Весела Иванова Тодорова, д.м.

Ръководител Катедра „Обща и клинична патология“ на МФ, МУ – София,
назначена за външен член на Научното жури, съгласно Заповед № Р -2303/03.07.2024 г.
на Зам.- ректор НИД, Медицински университет – Пловдив

Относно: Конкурс за заемане на Академична длъжност „Професор“ по научна специалност „Патологоанатомия и цитопатология“ област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина за нуждите на Катедра „Обща и клинична патология“, Медицински факултет, Медицински университет- Пловдив.

Рецензията е изготвена съобразно изискванията на Закона за развитие на академичния състав, Правилника за приложение на Закона за развитие на академичния състав и Регламента за заемане на съответната академична длъжност, приет в Правилника за устройство и дейността на МУ-Пловдив.

В конкурса за заемане на академична длъжност „Професор“ по научна специалност „Патологоанатомия и цитопатология“ към катедра „Обща и клинична патология“, обявен в ДВ, бр. 35/19.04.2024 г., участва един кандидат: доц. д-р Елена Гълъбова Порязова-Маркова, дм.

I. Анализ на кариерния профил на кандидата

Доц. д-р Елена Гълъбова Порязова-Маркова е родена на 07.01.1968 г. в гр. Пловдив. Висше медицинско образование е завършила през 1992 г. във ВМИ-Пловдив и през следващата 1993 г. е избрана за асистент в Катедрата по обща и клинична патология на същото учебно заведение. От 2000 г. има призната специалност по обща и клинична патология. През 2007 г. е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка, през 2010 г. на д-р Порязова е присъдена ОНС „Доктор“ след защита на дисертационен труд на тема: „Диференциално-диагностично значение на имунохистохимичното изследване с Цитокератин 7 и 20, Бета катенин и CDX2 при колоректални карциноми и метастази от аденокарциноми сред перитонеума“. Д-р Порязова последователно е старши и главен асистент в Катедрата и лекар - ординатор в Отделението по клинична патология към УМБАЛ „Св. Георги“-Пловдив. През 2011 г. става Началник на Отделението по клинична патология в УМБАЛ „Пълмед“ ЕАД, гр. Пловдив.

През 2005 г. д-р Порязова придобива професионална квалификация по „Здравен мениджмънт“ към Европейския колеж по икономика и управление, гр. Пловдив.

През 2014 г. се хабилитира за Доцент към Катедрата по обща и клинична патология на МУ- Пловдив, където работи и към настоящия момент. През 2024 г. е избрана за Зам.-

декан Проектна дейност и международно сътрудничество на Медицински факултет на МУ- Пловдив.

Доц. Порязова извършва преподавателска, научно-изследователска и клинично-диагностична дейност. Член е на държавна изпитна комисия по патология, на редица академични и професионални съсловни организации, член на научни журита за академични длъжности, рецензент на научни проекти. Доц. Порязова владее писмено и говоримо английски и руски език. Доц. д-р Елена Порязова има над 30 години общ трудов и преподавателски стаж. Водила е упражнения, а впоследствие и лекции на български и английски език на студенти по медицина, дентална медицина и фармация, както и на студенти от Медицинския колеж. Според представена справка за учебно-преподавателската заетост на доц. Порязова за три последователни години, за всяка от тях тя надхвърля изискуемия хорариум от лекции, упражнения и семестриални изпити.

Освен обучението на студенти, доц. Порязова осъществява обучение на специализанти по специалността Обща и клинична патология и е член на държавната изпитна комисия по същата специалност. Участва и в обучението на студенти по програмата Еразъм в МУ-Пловдив. Последната атестационната оценка на доц. Порязова е „Много добра“ (най-висока оценка според Регламента на МУ-Пловдив).

II. Общо описание на представените материали по конкурса

Материалите по конкурса са представени на електронен носител. Документите на кандидата са в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България и Правилника за академично развитие на МУ – Пловдив, подредени и номерирани прецизно според изискванията и включват заявление с пълен набор приложения.

В конкурса доц. Порязова участва с:

1. Автореферат на дисертационен труд за ОНС „Доктор“;
2. Хабилюационен труд - рецензирана монография;
3. 20 пълнотекстови публикации в списания, индексирани в Scopus/Web of Science;
4. 1 абстракт в реферирано в Scopus/ Web of Science списание;
5. 25 публикации, в нереферирано списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове;
6. 6 глави в колективна монография;
7. 36 участия в научни конгреси и конференции;
8. 5 университетски учебника;
9. 9 учебни пособия;
10. 72 броя цитирания на статиите в реферирано в Scopus и Web of Science списания.

III. Оценка на научните трудове на кандидата за цялостното академично развитие

В настоящия конкурс доц. Порязова участва с общо 45 публикации след доцент и 72 цитирания след предходната хабилитация.

Представени са 45 пълнотекстови публикации в научни списания, от тях 20 са в реферирани и индексирани в Scopus и Web of Science, а 25 са в нереферирани списания.

В допълнение за настоящия конкурс са представени подробно 72 цитата от 10 избрани публикации в периода 2014-2024 г.

Общо публикации: 80, от които 45 след предходна хабилитация;

Общо цитирания: 101, от които 72 след предходна хабилитация, от които 39 в списания с IF; h-индекс – 5 (Scopus); 6- (Web of Science).

Доц. Порязова е била научен ръководител на двама успешно защитили докторанти – д-р Десислава Божкова и д-р Деница Сертева по научната специалност Патологоанатомия и цитопатология. Научен ръководител е и на д-р Веселин Чонов, докторант на самостоятелна подготовка.

Участия в проекти: След 2014 г. доц. Порязова е била Ръководител на три Вътреуниверситетски докторантски проекта:

- ДПДП-15/2018 г. на тема: „Епително-мезенхимен преход при ендометриални карциноми, карциносаркоми на маточното тяло и ендометриоза“;
- ДПДП-06/2020 г. на тема: „Експресия на епителни и мезенхимни маркери и ролята на тумор-свързаните тъканни еозинофили при прогресията и метастазирването на стомашния карцином“;
- ДПДП -04/2022 г. на тема: “Експресия на anti HIF1alpha, Ki 67, E-cadherin, β -catenin, SMA в огнища с ендометриоза, при ендометриални и яйчникови карциноми”.

Трите проекта са приключени успешно. Доц. Порязова е участник в още три проекта:

- международен научен Европейски проект по Еразъм+ на тема: “Дигитална трансформация на хистологията и хистопатологията чрез виртуална микроскопия (VM) за иновативна учебна програма на медицинското училище”, 2023 г.
- Ръководител е на приложен проект ПСНИИР-МУП „Програма за стратегически изследвания и иновации за развитие на МУ-Пловдив“ на тема: „Дигитална патология и сканиране на микроскопски препарати“, 2024 г.;
- Основен изследовател на приложен проект ПСНИИР-МУП „Програма за стратегически изследвания и иновации за развитие на МУ-Пловдив“ на тема: „Приложение на изкуствен интелект (AI) в обучението по патология“, 2024 г.

От представената справка за кандидата е видно, че изпълнява минималните национални критерии за заемане на академичната длъжност професор и допълнителни такива, заложи в Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Пловдив, като по

някои показатели надвишава в пъти необходимия брой точки. От задължителните 1240 точки доц. Порязова покрива наукометричен сбор от 3953.34 точки.

Представените материали от доц. Порязова показват успешна съвместна работа в интердисциплинарна среда и добро сътрудничество с колеги от различни медицински специалности, при което участието на патолог осигурява точност в диагностичната верификация на резултатите и морфологична интерпретация. Особено интересни са редките диагностични случаи от практиката на доц. Порязова, които са добре онагледени и документирани.

Дисертационният труд касае валидиране на диагностичен панел от антитела при метастази от аденокарциноми в перитонеума с неизвестно първично огнище. Предложена е схема за диагноза на перитонеални метастази с неизвестно първично огнище.

Представените пълнотекстови публикации в периода 2014-2024 г. са резултат от съвместни проучвания в екип със специалисти от клинични медицински специалности и работа по научно-изследователски проекти (национални, международни, вътреуниверситетски) основно в областта на хирургичната патология, гастроентерологията, ортопедията, детската хирургия, гинекологичната патология и лицево-челюстната хирургия:

- Изследвания, свързани с патология на одонтогенни кисти и тумори на челюстите, предоставящи актуални данни за интервенциите в практиката на оралния хирург и диагнозите, при които може да възникне усложнение, налагащо оперативно лечение. Изследвана е системата OPG/RANKL при радикуларни кисти на челюстите, проучена е корелацията между тях и маркери на костен метаболизъм и левкоцити. Описан е рядък случай на периферен остеом на долната челюст. Оценени са хистологичните промени в граничната област след *in vivo* разрязване на кост с ултразвуково устройство и Er YAG лазер по време на екстракции на импактирани мъдречи на долната челюст.
- Научни изследвания, свързани с туморна патология на ЦНС: докладван са случаи на миксопапиларен епендимом при възрастни пациенти и деца, педиатричен случай на солитарен неврофибром на кауда еквина, рядък случай на интрамедуларен менингиом в долната торакална област, направен е преглед на литературата, за да се проучат някои важни характеристики на спорадични спинални шваноми и неврофиброми, свързани с неврофиброматоза тип I и II.
- Изследвания, свързани с гинекологичната патология: проучена е ролята на E-кадхерина в прогресията на яйчниковия карцином имунохистохимично и във връзка с епително-мезенхимния преход (EMT); проучвания върху патологията на ендометриоза, ендометриални карциноми и карциносаркоми, включително експресия на HIF1alpha, Ki 67, E-cadherin, β -catenin, SMA при яйчникови и ендометриални карциноми.
- Патология на гърдата: извършено е проучване на E-кадхерин при доброкачествени хирургични заболявания на гърдата, направено е сравнение с експресията му при пациенти с карцином на гърдата.

- Патология на гастро-интестиналния тракт: изследвана е имунохистохимично експресията на транскрипционните фактори Snail и Twist при пациенти с рак на стомаха, за да се търси връзка между тяхната експресия и клиничните и патологични характеристики; изследвана е корелацията на експресията на E-Cadherine и Vimentin с диференциацията на туморните клетки.
- Туморна прогресия при злокачествени тумори на дебелото черво: изследвана е прогностичната стойност на p53 и Ki67 при пациенти с колоректален карцином; проучена е връзката между експресията на молекулярния маркер P504S и средната преживяемост при тези болни, както и далечните резултати при карциномно болни, оперирани с чревна непроходимост.
- Патология в ортопедията и травматологията: описани са морфологичните промени в теносиновиалната тъкан на пациенти, диагностицирани с идиопатичен синдром на карпалния тунел.
- Казуистика: описани са интересни случаи на плеоморфен аденом в синоназалната област, диагностициран като малигнен меланом; недиференциран плеоморфен сарком на гърда; дирофилария с рядка локализация на скротума; съдебно-медицински случай на остра енцефалопатия със субдурални и ретинални кръвоизливи при дете; сарком на Юинг със засягане на гръбначния стълб.
- Педагогика: описани са полезни педагогически методи и практики в обучението по медицина и е посочено е значението на клинично-анатомичните конференции в обучението на студентите по медицина.

IV. Оценка на монографичния труд

Монографията на доц. Порязова е посветена на експресията на E-кадхерин, метастазите и туморната прогресия: Порязова-Маркова Е.Г. „E-кадхерин - метастазирание, туморна прогресия, клинично-морфологични аспекти“, изд. Лакс бук, Пловдив, 2024, 140 стр., ISBN: 978-619-189-237-2.

Монографията разглежда актуални биологични механизми в прогресията и метастазирането на малигнените тумори. Написана е на 140 стр. и има двама рецензенти. На базата на имунохистохимичната експресия на E-кадхерин се прави паралел с клинично-морфологични характеристики. Разглеждат се съвременните аспекти, молекулярни и функционални сигнатури на епително-мезенхимния преход (ЕМП). E-кадхерин (епителен кадхерин) е от съществено значение за поддържане на епителната цялост на диференцираната епителна тъкан. Известно е, че загубата на епителна диференциация в карциномите е свързана с абнормна, ограничена експресия на E-кадхерин, като това е белег на ЕМП.

На базата на дългогодишен опит са изследвани морфологични различия и интимни механизми на трансдиференциацията на често срещани в практиката малигнени тумори с различни локализации - на гърдата, на стомаха и дебелото черво, на ендометриума и яйчниците в хода на метастазирание и прогресия. Накратко са представени

хистологичните и молекулярни класификации на тези тумори с техните морфологични особености.

Основавайки се на съвременните диагностични стандарти и правила за добра медицинска практика, монографията ще обогати знанието за молекулярно-генетичните механизми и канцерогенезата. Темата за епително-мезенхимният преход (ЕМП) е актуална при изследване на туморните метастази.

Ролята на ЕМП в лекарствената резистентност е многократно потвърдена, което прави монографията интересна, актуална и полезна за морфологичната и онкологична практика.

V. Отражение (цитиране) на публикациите на кандидата в националната и чуждестранна литература (публикационен имидж)

Доказателствения материал, представен от доц. Порязова, удостоверява значителен брой цитирания в реномирани научни списания в чужбина. Научните трудове са цитирани общо 72 пъти, а 39 от цитиранията са в списания с IF; h-индекс – 5 (Scopus); 6- (Web of Science).

VI. Комплексна, качествена оценка на учебно-методическата и преподавателската дейност, вкл. научно ръководство на студенти, докторанти, специализанти.

Доц. Порязова е дългогодишен университетски преподавател в МУ-Пловдив. Води лекции и упражнения на студенти на български и английски език на студенти по медицина, дентална медицина и фармация. Участва в изпитни комисии за провеждане на семестриални изпити. Участва в обучението и изпити на студенти по програма Еразъм. Активно участва и в обучението на специализанти, в провеждането на техните колоквиуми и е член на държавната изпитна комисия за вземане на специалност. Била е научен ръководител на двама успешно защитили докторанти и е научен ръководител на трети докторант.

От представената справка за учебна натовареност доц. Порязова значително надхвърля задължителната натовареност, като аудиторната ѝ заетост е повече от 400 учебни часа за всяка от трите учебни години, а извънаудиторната ѝ натовареност е повече от 170 часа.

Доц. Порязова участва в конкурса с впечатляващ брой - 5 университетски учебника по Обща и клинична патология, 4 от които на английски език:

1. Lecture Course in General Pathology for medical students, first edition, E. Poryazova, MD, PhD, et al. Изд. Лакс бук, Пловдив, 2017, 144 стр., ISBN: 978-619-189-058-3
2. Lecture Course in Clinical Pathology for medical students, first edition, E. Poryazova, MD, PhD, et al. Изд. Лакс бук, Пловдив, 2017, 230стр., ISBN 978-619-189-071-2

3. Lecture Course in General and Clinical Pathology for dental students, first edition, E. Poryazova, MD, PhD, et al. Изд. Лакс бук, Пловдив, 2017, 253стр., ISBN: 978-619-189-066-8
4. Handbook of Histopathology and immunohistochemistry, E. Poryazova, Изд. Лакс бук, Пловдив, 2016, 158 стр. ISBN: 978-619-189-046-0
5. Учебник Обща и клинична патология за студенти по фармация, Б. Анави, В. Беловеждов, Д. Старибратова, Е. Порязова, С. Генова, Ил. Биволарски, В. Данев, Ж. Пешев, Г. Иванов, ТАФПРИНТ ООД, 2021, 193 стр., ISBN:978-619-7091-15-1

Доц. Порязова участва в изработването и на 9 университетски учебни пособия.

VII. Обща оценка за съответствието на кандидата спрямо минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3, съответно на изискванията по чл. 2б, ал. 5 от ЗРАСРБ и специфичните за МУ – Пловдив изисквания за звена с клинична дейност, определени в Правилник за академично развитие в Медицински университет – Пловдив.

Доц. Порязова покрива националните изисквания и специфичните критерии за заемане на АД Професор, определени в ЗРАСРБ и в Правилника за академично развитие на МУ-Пловдив, с общ брой точки 3953.34 при изискуеми 1240.

- В група показатели А кандидатът има защитен дисертационен труд и покрива изискуемите 50 точки;
- В група показатели В от задължителните 100 точки кандидатът представя хабилитационен труд - монография и покрива изискуемите 100 точки;
- По група показатели Г от задължителните 250 точки кандидатът с представени 20 статии в Web of Science и Scopus и 25 публикации в нереферирани списания с научно рецензиране, както и 6 глави от колективна монография, събира 501.34 точки;
- По група показатели от група Д с необходим брой точки за професор 300, доц. Порязова представя материали с наукометричен сбор от 1080 точки;
- По група показатели Е от задължителните 140 точки доц. Порязова има 405 точки;
- По група показатели Ж от задължителните 400 точки доц. Порязова има 1817 точки.

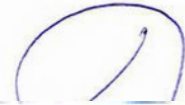
VIII. Заключение

След като се запознах с представените научни трудове и други документи и в резултат на гореизложеното считам, че доц. Порязова отговаря на съвкупността от национални критерии и показатели за заемане на академична длъжност Професор, съгласно ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане, както и на специфичните изисквания на Правилника за академично развитие на МУ-Пловдив. Въз основа на направения комплексен анализ на нейната научна и учебно-преподавателска дейност давам своята

положителна оценка и препоръчвам на уважаемото Научно жури да присъди на доц. д-р Елена Гълъбова Порязова-Маркова, дм, академичната длъжност „Професор“ по научна специалност Патологоанатомия и цитопатология, професионално направление 7.1 Медицина, област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, за нуждите на Катедра „Обща и клинична патология“, Медицински факултет, Медицински университет- Пловдив.

29.08.2024 г.

Доц. д-р Весела Иванова Тодорова, дм

Заличено на основание
Чл.5 §1, б.“В” Регламент (ЕС)2016/679

